

Kemalizm yeniden güncellesti..

"- Son iki kitabınız da "Atatürk ve Kemalizm üzerine" ve "Atatürk'e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği"nde bazı şeylerin eksik kaldığını mı düşündünüz ki, yeni kitabınızı da hemen hemen aynı konuya ayırdınız?"

- Atatürk'e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği, isminin çağrıştırmasının tersine, sadece bir tepki kitabı değildi. Bir bölümde Kemalizm bütüncül bir yaklaşım içinde ele alınıyordu. Diğer bölümlerde de, Türkiye'nin gündemindeki önemli sorunlara, Kemalist bir yaklaşımla eğiliniyordu. Kitabın gördüğü ilginin düzeyi bir gereksinmeyi ortaya çıkardı. Özellikle de Kemalizmi, bir ideoloji olarak daha açmam yönünde yoğun istemlerle karşılaştım.

- Ama yeni kitabınızda da, Cumhuriyet'te yayınlanmış bazı güncel yazılarınız yer alıyor.

- Kitabın "Kemalizm İle Hesaplaşmak!" bölümü tamamen yeni. Orada Kemalizmin, 2000'li yıllara hazırlanan bir Türkiye'de eskimiş olup olmadığı tartışılıyor. Diğer bölümlerde ise konuyla bağlantılı olarak güncel yazılarla kuramsal çerçeveler yan yana yer alıyor. Örneğin önce İslam ve laiklik irde leniyor, sonra o bütünlük içinde güncel sorunlara giriliyor. Demokrasi üzerindeki bölümde de benzer bir sıralama var... Önce Kemalizmin doğru anlaşılmasına katkıda bulunmak, sonra Kemalizm içinde çok önemli yer tutan laiklik ve demokrasi konularını o bütün içinde değerlendirmek ve giderek, kuramsal çerçeveyi güncel sorunlara bağlamak gibi bir amaçtan yola çıktığımı söyleyebilirim.

- Her iki kitabın gördüğü ilgiyi neye bağlıyorsunuz?

- Tek bir nedeni yok.. Bir yandan, Atatürk'e yönelik haksız saldırıların doğurduğu tepkiler var. Özellikle gençlerde, komünizmin yıkılmasının yarattığı ideolojik arayışlar var. Başta laiklik olmak üzere. Kemalizmin bu topluma kazandırdığı bazı temellerin yıkılması tehlikesinin ortaya çıkması var. Tarihin Lenin'i değil Mustafa Kemal'i haklı çıkarması var.. Öte yandan da, çözülme korkusu içindeki bir toplumun, etrafında birleşebileceği "ortak değer" arayışı..

- Bunlar Atatürk'e ve Kemalizme ilginin genel nedenleri.. Son iki kitabınıza yönelik ilginin özel nedenleri yok mu?

- Her iki kitabın da, çok kolay anlaşılır bir dili olduğunu sanıyorum. Okurlar kitaplardaki bütünlüğü kavramakta ve Türkiye'nin gündemini ortaya yerleştirmekte zorluk çekmiyorlar. Bir de, Atatürk'e ve yapısına inanmış olan gençlere, o kitapların sunduğu somut bazı bilgi ve verilerin -kitaplara gösterilen ilgide- rol oynadığı söylenebilir.

Ahmet Taner Kışlalı'nın geçen yıl çıkan "Atatürk'e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği" kitabı 7. baskısını yaptı. Geçen ay çıkan "Kemalizm, Laiklik ve Demokrasi" kitabı ise 2. baskısının hazırlıkları içinde. "Kemalizm, Laiklik ve Demokrasi", Dünya Kitap'ın, Çetin Özek, Doğan Hızlan, Faruk Süyün, Konur Ertop ve Hilmi Yavuz'dan oluşan jürisi tarafından "Aydın Kitabı" seçildi. Kışlalı ile kitapları ve özellikle de son iki kitabı üzerinde söyleştik.

"Türkiye'nin son kırk yılı, kendini 'Atatürkçü' ilan eden siyaset ve devlet adamlarının Atatürk'e ihanetleriyle doludur" diyor Ahmet Taner Kışlalı.

Çünkü genç insan düşünmekle yetinmez, aynı zamanda tartışır. Tartışırken de kendini güçlü hissetmek ister.

- Yazılarınızda ve kitaplarınızda giderek kesin bir tercih yaptınız. Niçin Atatürkçülük yerine Kemalizm sözcüğünü kullanıyorsunuz?

- Bunun iki nedeni var: Birincisi iç siyasetle ilgili. Türkiye'nin son kırk yılı, kendini "Atatürkçü" ilan eden siyaset ve devlet adamlarının Atatürk'e ihanetleriyle doludur. Hele 12 Eylül yönetimi, "Atatürkçüyüm" diye diye Atatürk'ün kurumlarını birer birer kapatmaktan çekinmemiştir. Rahmetli Nadir Nadi'yi "Ben Atatürkçü değilim!" tepkisini vermeye iten gerçeklere ben de tepki duyuyorum. "Atatürkçülük" sözcüğü yıpratıldı; tıpkı "sosyal demokrasi" sözcüğünün de Türkiye'de benzer süreçler içinde yıpratılmış olması gibi!.. İkinci neden ise dış dünya ile ilgili. "Kemalizm" sözcüğü evrenselleşmiştir. Yabancı dillerdeki birçok siyaset bilimi kitabında, Kemalizme ilişkin bölümlere ya da açıklamalara rastlanır. Ama "Atatürkçülük" dediğinizde, Türkiye dışında sizi kimse anlamaz. Daha geçenlerde, Le Mon-

de gazetesinin başyazısının başlığında "Kemalizm" sözcüğü yer alıyordu.

- Bazı Atatürkçüler de, Kemalizmin bir ideoloji olarak sunulmasına karşılar.

- İdeolojinin tanımı bellidir. Her toplumda, benzer koşulları paylaşan kesimler vardır. Benzer koşullar benzer sorunlar yaratır. İdeolojiler, o paylaşılan sorunlara çözüm getiren, kendi içlerinde tutarlı "inanç" sistemleridir.

AHMET TANER KIŞLALI'NIN YAPITLARI

- 1) Atatürk'e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği (7. baskı)
- 2) Kemalizm, Laiklik ve Demokrasi
- 3) Siyaset Bilimi (3. baskı)
- 4) Siyasal Çatışma ve Uzlaşma (4. baskı)
- 5) Öğrenci Ayaklanmaları
- 6) Forces Politiques Dans la Turquie Moderne (Tükendi)

Düşünce sistemleri, sorunlarına çözüm getirdikleri toplum kesimleri tarafından "inanç" düzeyinde benimsendiğinde, "ideoloji"ler de doğmuş olur. Kemalizm bir çağdaşlaşma ideolojisidir! Zaten ideolojisiz de devrim olmaz!

- Atatürkçülüğün ideoloji olarak tanıtılmasına karşı çıkanlar, bizzat Atatürk'ün doktrinleşmeye ve dogmaların oluşumuna karşı çıkmasını kanıt olarak gösteriyorlar.

- Dogmalaşmak, yani kalıplaşmış değişen koşulların gerisinde kalmak, ideolojiler için en büyük tehlikedir. Atatürk bunu çok iyi görmüştür. Sovyet deneyimi de göstermiştir ki, değişen koşullara göre kendini yenileyemeyen ideolojiler ve o ideolojilere dayalı sistemler çökerler! Ama Kemalizmin özünde, bir "sürekli devrimcilik" var. Atatürk'ün sağlığında yaptıklarının bekliliğine soyunarak Kemalist olunmaz, "tutucu" olunur. Giderek sağa kayılır. Koşullar değiştiğinde kurumlar da eskir. Kemalizm, değişen koşullara en ileri çözümler bulmayı gerektirir.

- "İleri"nin, ilericiliğin ölçütü nedir?

- İlericiliğin ya da solculuğun iki temel ölçütü vardır. Birincisi, toplumun olanaklarını arttırmak. İkincisi, olanakların hakça paylaşımını sağlamak. Aslında ideolojiler özünde elbette ki değişmezler. Ama, ancak değişen koşullara o öze uygun geçerli çözümler üretebildikleri ölçüde etkilerini sürdürebilirler.

- Sizde Kemalizmin eskijen yanı hiç yok mu? Altıoktan bazı okları atmanın zamanını geldiğini savunanlara ne diyorsunuz?

- Ya bilgisizler ya da art niyetliler diyorum. Bu gibi düşünceleri savunan kimilerinin Altıoklu bayrak altında bulunmalarını siyasal dürüstlük ile bağdaşmayacağını düşünüyorum. Ve Sayın Boyner'in peşine niçin takıldıklarını da doğrusu merak ediyorum... "Kemalizm, Laiklik ve Demokrasi" bir anlamda bu sorunun yanıtı olarak doğdu zaten. Dünyanın ve Türkiye'nin değişen koşulları Kemalizmi eskitmedi, tersine yeniden güncelleştirdi. Evrensel ve kalıcı değerleri yakalamış bir öze sahip olduğunu gösterdi. Şimdi Kemalistlere düşen görev, o özend hareketle 2000'li yılların sorunlarını çözümler getirmektir!■

Kemalizm Laiklik ve Demokrasi / Ahmet Taner Kışlalı / İmge Kitabevi / 304 s.

